

УДК 378.147:32]:37.091.313

DOI <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2025-22-34>

Леся Руда

ORCID: 0000-0001-5008-2751

Василь Чабанов

ORCID: 0000-0003-1579-4010

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПОЛІТОЛОГА ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню формування дослідницької компетентності майбутніх політологів засобами навчального проєктування, що є відповіддю на вимоги до професійної підготовки фахівця політичної науки, який має володіти не лише теоретичними знаннями, а й здатністю до аналітичного мислення, критичної оцінки ситуації та вмінням моделювати практичні рекомендації для вирішення конкретних проблем.

Формування дослідницької компетентності як інтегральної характеристики професійної підготовки політолога реалізується через інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, яка забезпечується через використання під час освітнього процесу навчального проєктування.

Дослідження засвідчило, що майже 50% здобувачів вищої освіти спеціальності С2 «Політологія» реалізують дослідницькі вміння через участь у наукових конкурсах і проєктах, а ще 50% здобувачів освіти відмітили, що займаються дослідницькою роботою під час аудиторних занять, виконання самостійної роботи чи здобуття неформальної/інформальної освіти. Результати дослідження засвідчують, що систематичне використання навчального проєктування в освітньому процесі сприяє підвищенню рівня дослідницької компетентності в здобувачів освіти, які навчаються на спеціальності С2 «Політологія».

Матеріали публікації можуть бути використані під час удосконалення освітніх і робочих програм, розроблення методичних рекомендацій і впровадження інноваційних форм організації навчального процесу під час підготовки фахівців спеціальності С2 «Політологія».

Ключові слова: дослідницька діяльність, дослідницька компетентність, навчальне проєктування, *soft skills*, інтеграція теорії і практики.

Вступ. Трансформаційні процеси в політичній, соціальній та освітній сферах вимагають від майбутнього політолога не лише ґрунтовних теоретичних знань, а й практичних дослідницьких умінь, що характеризуються здатністю до аналітичного мислення, критичної оцінки інформації та розроблення обґрунтованих практичних рекомендацій для вирішення конкретних проблем. Визначені проблеми передбачають формування в здобувачів вищої освіти, що навчаються за спеціальністю С2 «Політологія», дослідницьких компетентностей, які під час навчального процесу досягаються шляхом навчального проєктування, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, які здобуваються майбутніми політологами як під час аудиторних занять, так і під час самоосвіти.

Закон України «Про освіту» (2017 р.) і Стандарт вищої освіти України зі спеціальності 052 «Політологія» (2020 р.) передбачають підготовку майбутніх політологів відповідно до компетентнісного підходу, що, у свою чергу, передбачає оновлення методик викладання освітніх компонентів, адже орієнтація на формування в здобувачів вищої освіти здатності до самостійного наукового пошуку й аналітичної роботи – основна тенденція розвитку вищої освіти.

© Л. Руда, В. Чабанов, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Об'єктом дослідження є процес підготовки майбутніх політологів у закладах вищої освіти.

Предмет дослідження – формування дослідницької компетентності майбутніх політологів засобами навчального проєктування.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та визначення умов формування дослідницької компетентності майбутнього політолога засобами навчального проєктування.

Матеріал і методи дослідження. Проблема формування дослідницьких компетентностей у процесі підготовки здобувачів вищої освіти розглядається в працях багатьох українських і зарубіжних учених, які переважно аналізували підходи до формування дослідницьких компетентностей у школярів різного віку. Загальні підходи до формулювання визначення поняття «дослідницька компетентність», «дослідницька діяльність», «дослідницьке навчання» розглядають І. Криворучко [2], І. Щербань і В. Савченко [10]. Особливості використання навчального проєктування як засобу розвитку дослідницьких компетентностей у здобувачів освіти різного рівня висвітлено в наукових працях Н. Мачинської [3], С. Мірошник [4], Т. Франчук та О. Мозолюк [8]. Проте проблема формування дослідницької компетентності саме в майбутніх політологів засобами навчального проєктування залишається недостатньо вивченою й потребує подальшого теоретичного та практичного дослідження.

У процесі дослідження використовувалися компетентнісний, системний та особистісно-орієнтований підходи, які забезпечили цілісний аналіз процесу формування дослідницьких компетентностей у майбутніх політологів, що ґрунтуються на розвитку в здобувачів вищої освіти здатності до самостійного наукового пошуку й аналітичної діяльності. Для реалізації поставленої мети дослідження використано низку теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація) та емпіричних (анкетування, вимірювання якісних і кількісних характеристик) методів. Теоретичні методи використані для уточнення змісту дослідницьких компетентностей, здобутих у процесі навчання, і визначення потенціалу застосування навчального проєктування в освітньому процесі. Емпіричні методи сприяли оцінці особливостей розвитку дослідницьких компетентностей під час підготовки майбутніх фахівців-політологів і забезпечили обґрунтованість і достовірність отриманих результатів. Сукупність цих методів дала можливість комплексно дослідити проблематику й отримати результати, що відображають як теоретичні, так і практичні аспекти предмета дослідження.

Результати та обговорення. Глобальні трансформації, розвиток інформаційного суспільства й політична турбулентність, що характерна для ХХІ ст., створює вимоги для підготовки висококваліфікованих фахівців у політичній сфері. Одним із ключових завдань у підготовці висококваліфікованого політолога є розвиток дослідницької компетентності – здатності самостійно й об'єктивно здійснювати аналіз соціально-політичних явищ і процесів з урахуванням сучасних методологічних практик.

Згідно зі Стандартом вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, інтегральною компетентністю здобувача освіти за цією спеціальністю має бути «здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки» [6].

Відповідно до визначених програмних результатів навчання, здобувачі вищої освіти на завершення навчання повинні володіти когнітивними, методологічними й аналітичними навичками, що передбачає вміння:

- використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- виконувати політологічні дослідження із застосуванням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу;

- презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань [6].

Дослідницька компетентність політолога передбачає здатність до постановки проблеми та формулювання гіпотези (розуміння природи наукового знання й закономірностей перебігу політичних процесів), збору й обробки інформації (володіння кількісними та якісними методами), аналізу емпіричних даних (уміння інтерпретувати результати), формулювання аргументованих висновків щодо політичних явищ і процесів (здатність до дослідницької самокритики).

Дослідницька компетентність передбачає наявність мотиваційної (потреба досліджувати нові соціально-політичні явища та процеси), когнітивної (знання теоретичних основ політичної науки та сучасної методології дослідження), інструментально-методичної (володіння аналітичними й прогностичними методами), аналітичної (здатність до осмислення результатів дослідження, їх критичного аналізу, формування логічних висновків) складових, що забезпечують фахову мобільність політолога та здатність його адаптації для проведення наукових досліджень на актуальні теми [1; 5]. В умовах поширення інформаційних маніпуляцій, популізму, гібридних війн, політолог з розвиненими дослідницькими компетентностями – це не лише аналітик, а й політичний консультант, експерт і радник, який бере участь у розробці політичних рішень, оцінці суспільних ризиків від їх прийняття й забезпечує трансляцію політичної інформації доступною для публіки мовою.

Одним із засобів формування дослідницької компетентності майбутнього політолога є використання в навчальному процесі навчального проєктування, яке розглядається як метод активного навчання, що дає змогу інтегрувати теоретичне знання з практичною діяльністю. Використання основ проєктування в навчальному процесі підготовки політологів забезпечує ефективну апробацію набутих дослідницьких умінь і формування міждисциплінарних зв'язків між суспільними науками.

Навчальне проєктування – «самостійно розроблений чи виготовлений продукт навчальної діяльності учня (учнів), що визначається суб'єктивною чи об'єктивною новизною, виконаний в умовах керування й консультування вчителя» [4]. Тобто навчальне проєктування передбачає вирішення проблемних завдань із реальними чи змодельованими практичними результатами, що мають практичну або наукову цінність.

Застосування навчального проєктування під час підготовки політологів передбачає не лише опис актуальної проблеми, а й проведення дослідницької роботи (формування гіпотези, збирання інформації); використання міждисциплінарних підходів для аналізу проблеми; орієнтування на запланований результат дослідження (аналітичний звіт, презентація, публікація тощо); участь в обговореннях з урахуванням власних помилок і досягнень при розробці проєкту, що дає змогу розвинути не лише аналітичні здібності, а й навички командної роботи, самокритичності та публічного представлення результатів, які є ключовими для сучасного політолога.

Використання навчального проєктування впливає на розвиток усіх компонентів дослідницької компетентності підготовки політологів, які визначаються освітніми професійними програмами, а саме: мотиваційного (дослідник здійснює дослідження з власної ініціативи), когнітивного (дослідник у процесі реалізації проєкту поглиблює теоретичні знання), методологічного (дослідник індивідуально обирає методи дослідження та способи їх застосування), аналітичного (дослідник самостійно здійснює інтерпретацію результатів дослідження), комунікативного (дослідник публічно презентує результати дослідження або комунікує в процесі передачі матеріалів дослідження), етичного (дослідник дотримується норм академічної доброчесності).

Проектна діяльність, яку здійснюють здобувачі вищої освіти, формує політичну й громадянську ідентичність студентів, розвиває їхні ціннісні орієнтири, а також має ключове

значення для професійного становлення й розвитку активної громадянської участі. У сучасних умовах навчальні проекти політологів можуть мати формат польового дослідження (проведення анкетування й обробка результатів), моделювання (проведення дебатів чи створення передвиборчих програм), аналітичної роботи (на замовлення політичної сили/громадської організації/місцевих органів влади чи з власної ініціативи), підготовки до участі в конкурсі студентських наукових робіт, олімпіади чи наукової конференції, відеоблогу, подкасту чи каналу в соціальних мережах з тем політології тощо. Характерною особливістю сучасних навчальних проектів з політології є їх мобільність, що проявляється в урахуванні актуальних проблем сьогодення та можливості залучення для їх вирішення учасників поза академічною спільнотою одного навчального закладу.

Реалізація навчального проекту з політології – це не лише створення кінцевого продукту чи проведення дослідження. Створення навчального проекту передбачає виконання поставленого завдання за алгоритмом, що переважно складається з мотиваційно-цільового, аналітично-дослідницького, практико-технологічного та рефлексивно-презентаційного етапів [7]. Кожний етап проєктної діяльності передбачає системну інтеграцію педагогічних, методологічних, управлінських і рефлексійних практик, що є основою для формування дослідницької компетентності майбутнього фахівця (див. рис. 1).

Перший етап навчального проєктування передбачає формування мотиваційного й когнітивного компонентів дослідницької компетентності. Здобувачі вищої освіти обирають актуальну політичну чи соціально-політичну проблему, формують дослідницькі питання, уточнюють мету, об'єкт, предмет дослідження, формують завдання й гіпотезу, визначають обсяг дослідження та його формат. Саме на цьому етапі в здобувачів вищої освіти формується початкова рефлексія, що спонукає до розвитку взаємодії між поставленою проблемою, перебігом дослідження та кінцевим результатом.

На етапі теоретичного обґрунтування формується пізнавальна й інформаційна бази дослідження. Здобувачі вищої освіти працюють із класичною та сучасною політологічною

Рис. 1. Етапи реалізації навчального проєктування

літературою, знайомляться з відповідними теоріями й концепціями, досліджують статистичні дані, аналітичні звіти, нормативні документи тощо. На цьому етапі особливо важливо сформувати теоретичну базу дослідження; визначити основні категорії й концепції, які будуть використовуватися в процесі дослідження; здійснити аналітичний огляд використаної літератури й інформаційних джерел; обґрунтувати теоретичні підходи, що будуть використовуватися в процесі дослідження. Другий етап навчального проєктування передбачає розвиток інформаційної грамотності й пошуково-аналітичного мислення як складових інформаційної та дослідницької компетентностей [9].

Третій етап, етап методичного планування, сприяє формуванню методологічного й технологічного компонентів дослідницької компетентності. На цьому етапі обираються кількісні та якісні методи дослідження; розробляється інструментарій дослідження (анкети, категорії контент-аналізу, питання інтерв'ю тощо); формується вибірка дослідження й визначаються методи обробки даних. При дослідженні політичних процесів здобувачі вищої освіти можуть використовувати комбінований підхід до планування дослідження, зокрема анкетування поєднується з аналізом соціальних мереж і порівнянням зі статистичними даними. Етап методичного планування передбачає чітке розуміння логіки побудови політичного дослідження, обґрунтованість вибору інструментарію його здійснення й важливості формування дослідницької автономії, яка ґрунтується на нормах академічної доброчесності й дотримання дослідницької етики.

Четвертий етап передбачає власне проведення дослідження, яке ґрунтуватиметься на зборі емпіричних даних, їх верифікації, первинному аналізі, формуванні первинних висновків і візуалізації результатів дослідження. Цей етап забезпечує розвиток аналітичних умінь у здобувачів вищої освіти, що реалізується на основі зіставлення та критичного осмислення отриманих результатів із раніше висунутими гіпотезами.

Останній, п'ятий, етап навчального проєктування передбачає повторний аналіз даних, їх перевірку, формулювання висновків, оформлення звіту про результати проведеного дослідження та презентацію проєкту на науковому заході у форматі обговорення чи презентації в іншому форматі (наукова стаття, аналітичний звіт, трансляція в подкасті тощо). Публічна презентація результатів наукової роботи передбачає вдосконалення не лише навички академічного письма, а й логічної аргументації даних, уміння формулювати власну думку та взаємодіяти з аудиторією у форматі питання-відповідь.

Послідовність виконання проєктування в межах навчального заняття чи вивчення освітнього компонента забезпечує поетапне відстежування процесу формування й розвитку дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності С2 «Політологія», що відбувається не лише через теоретичне осмислення теорій і практик, а й через здобуття практичних умінь аналітично-дослідницької діяльності.

Формування дослідницької компетентності в здобувачів вищої освіти спеціальності С2 «Політологія» відбувається завдяки реалізації принципу особистісно-орієнтованого навчання (тема дослідження обирається відповідно до мотивації студентів) і створенню ефекту залучення здобувача вищої освіти до реальної участі в процесі вирішення суспільної чи політичної проблеми, що є особливо актуальним в умовах сучасної підготовки висококваліфікованого політолога.

Застосовування навчального проєктування в тих чи інших варіаціях доцільно використовувати в освітніх курсах, де:

- наявна аналітична та прогностична складові, які передбачають інформаційно-аналітичну діяльність здобувачів вищої освіти для збору первинних даних і їх інтерпретації;
- передбачається вивчення основ демократії, громадянського суспільства чи зв'язків з громадськістю, що передбачає розробку публікаційних чи аналітичних матеріалів на тему розвитку громадської участі в процесі прийняття політичних рішень;

- передбачено ознайомлення здобувачів вищої освіти з процесом проведення маркетингових досліджень, менеджментської діяльності, що передбачає створення практичних проєктів дослідження електоральної поведінки та вироблення моделей впливу/протидії впливу на свідомість громадян.

Різні форми навчального проєктування покликані формувати в здобувачів вищої освіти практичні навички з аналізу політичних подій, розробки варіантів вирішення політичних криз чи конфліктів; дає змогу змодельовати роботу державних органів влади чи політичних сил під час прийняття політичних рішень, ведення переговорів чи дебатів; формує навички проведення опитування громадської думки чи пошуку й обробки інформації в друкованих засобах інформації; сприяє формуванню навички написання аналітичних матеріалів для органів державної влади чи інформаційних матеріалів для політичних і громадських організацій тощо.

Дослідження розвитку дослідницьких умінь серед здобувачів вищої освіти спеціальності С2 «Політологія» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка показало, що здобувачі вищої освіти мають високий рівень інтересу до дослідницької діяльності (див. рис. 2), а навчальний процес в університеті сприяє розвитку дослідницьких умінь на 85,7% (див. рис. 3).

Згідно з опитуванням, 35,7% здобувачів вищої освіти відзначають, що активно займаються дослідницькою роботою на практичних/семінарських заняттях і під час виконання завдань самостійної роботи, а 14,3% опитаних відмітили, що самостійно й цілеспрямовано працюють над розвитком своїх дослідницьких умінь під час самоосвіти чи неформальної освіти. 50% здобувачів вищої освіти, що взяли участь в опитуванні, відмітили, що найбільше можливостей для реалізації своїх дослідницьких умінь їм дає підготовка наукових робіт і проєктів, яка здійснюється в межах участі в конкурсах наукових робіт (див. рис. 4).

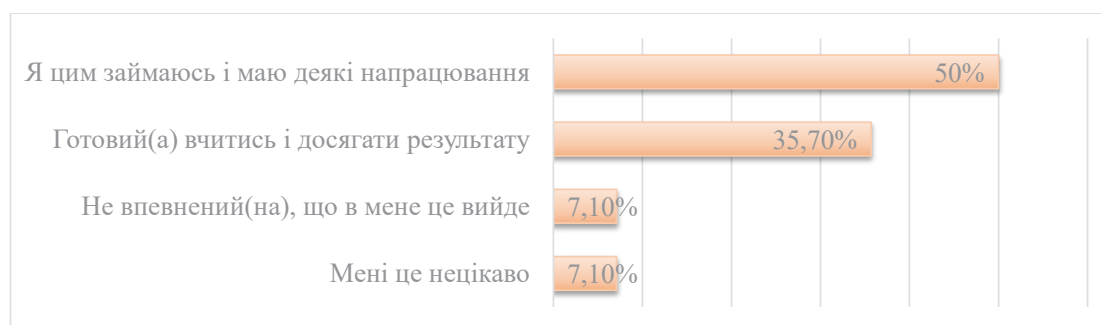

Рис. 2. Рівень інтересу здобувачів вищої освіти до дослідницької роботи під час навчального процесу

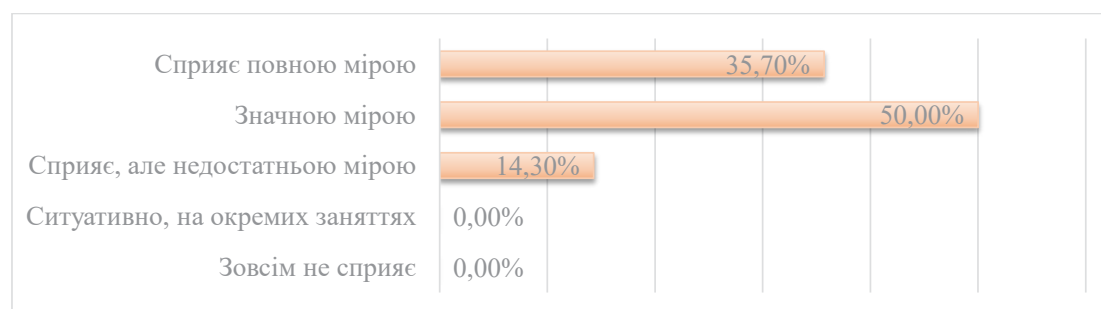

Рис. 3. Рівень розвитку дослідницьких умінь у здобувачів вищої освіти під час навчального процесу

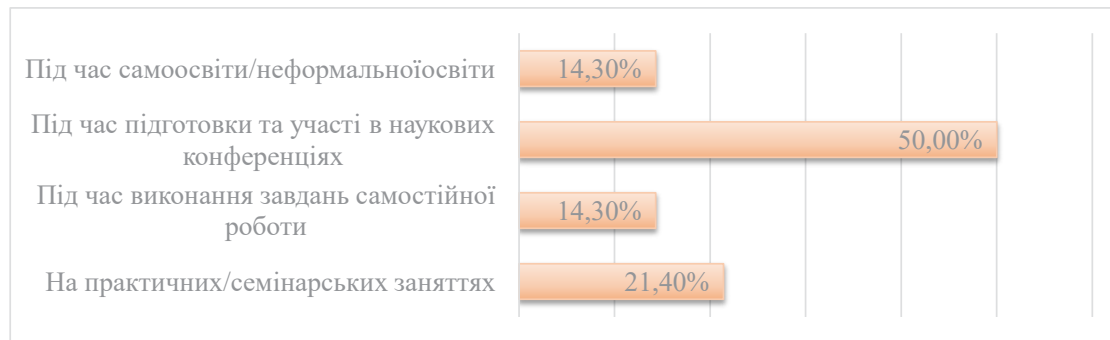

Рис. 4. Можливості для розвитку дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти під час навчального процесу

Дослідження підтверджує необхідність активного використання навчального проєктування під час навчального процесу для розвитку дослідницьких компетентностей майбутнього політолога.

Використання навчального проєктування направлене на підвищення рівня сформованості дослідницької компетентності в здобувачів вищої освіти, зокрема на зростання вміння працювати з джерелами інформації, використання кількісних і якісних методів наукового дослідження, розвиток аналітичних здібностей, критичного мислення та презентування результатів дослідження. Крім цього, навчальне проєктування впливає на розвиток soft skills (наприклад, уміння продукувати якісні дослідницькі завдання; орієнтуватися в міждисциплінарних підходах для вирішення поставлених завдань; формування культури командної роботи; уміння інтерпретувати результати дослідження, уникаючи емоційної оцінки та маніпуляцій ззовні). У широкому розумінні soft skills студента-політолога – це time-management (уміння планування дослідження та дотримання графіків його виконання); цифрова грамотність (уміння використовувати сучасні цифрові технології (Google Forms, Canva, Power BI, Zoom, Chat GPT)), критичне мислення (уміння аналізувати політичні рішення й давати критичну оцінку подій), публічні виступи (презентування й захист результатів дослідження), командна робота та лідерські якості (робота в малих дослідницьких групах і модерація дослідницької роботи).

Однак поряд із позитивними прикладами використання навчального проєктування варто враховувати, що за відсутності контролю за перебігом реалізації проєкту з боку викладача, недотримання послідовності його виконання, порушення принципів колективної роботи й академічної доброчесності виникають ризики не лише для результатів самого проєкту, а й для формування в здобувачів негативних вражень від дослідницької роботи, що може вплинути на їхні теоретичні й практичні дослідницькі вміння.

Розглянемо детальніше можливі негативні ризики використання навчального проєктування під час вивчення освітніх компонентів:

Під час реалізації навчального проєкту варто пам'ятати про можливість відсутності базових даних з теми дослідження, а тому можливим є лише здійснення поверхового аналізу, що містить ризик політичної упередженості.

При моделюванні політичних подій у здобувачів вищої освіти може виникнути уявлення про можливість «коригування» своїх дій під час важливих зустрічей чи переговорів, а тому потрібно чітко наголошувати, що моделювання на заняттях – це ігровий процес, він лише наближений до реальних подій, а не є їм тотожним.

Потрібно враховувати, що при навчальному моделюванні важливу роль відіграє розподіл ролей для реалізації дослідження. Командна робота є ключовою для ефективного дослідження, а тому потрібно забезпечити рівний рівень участі членів команди в проведенні дослідження та мінімізувати домінування в дослідженні окремих його учасників.

Недостатнє розуміння проблеми, що досліджується, надмірна політизація навчально-дослідницької групи або ж суб'єктивізм окремих її учасників може призвести до проблеми об'єктивності отриманих результатів.

Недостатня мотивація учасників дослідницької групи призводить до формальної реалізації дослідження або до «імітації» дослідницької діяльності.

Важливим є врахування змісту дослідження, а не форма його презентації.

Брак методичної підтримки для використання навчального проєктування на заняттях.

Незважаючи на наявні ризики при використанні навчального проєктування під час вивчення освітніх компонентів, зазначимо, що навчальне проєктування є ключовим інструментом для формування дослідницької компетентності майбутнього політолога, адже забезпечує перехід від пасивного засвоєння знань до активного їх використання в умовах, наближених до реальної професійної діяльності.

Висновки. Отже, навчальна проєктна діяльність розвиває навички, які потрібні в політичному консалтингу, журналістиці, державному управлінні й у роботі в громадському секторі, оскільки не лише активізує пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти спеціальності С2 «Політологія» під час вивчення освітніх компонентів, а й формує основу для формування практичних умінь майбутніх фахівців.

Формування дослідницької компетенції майбутнього політолога є стратегічним завданням сучасної вищої освіти, що зумовлено потребою висококваліфікованих фахівців, які здатні не лише орієнтуватися у швидкоплинному політичному процесі, а й здійснювати глибокий аналіз політичних подій, прогнозувати зміни на регіональному та глобальному рівнях і приймати рішення. У цьому контексті використання навчального проєктування дає змогу поєднати академічну теорію, емпіричні дослідження та професійну діяльність.

Література:

1. Бержанір А. Л., Яшук Т. А. Теоретичні засади формування навичок проєктної діяльності у здобувачів вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 1(41). С. 705–714. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-705-714](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-705-714).
2. Криворучко І. І. Зміст поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Державне управління», «Право», «Економіка», «Психологія», «Педагогіка»*. 2022. № 6(8) С. 174–183. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-174-183](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-174-183).
3. Мачинська Н. І. Навчальне проєктування як чинник розвитку особистості у контексті акмеологічного підходу. *Проблеми освіти: збірник наукових праць*. Вип. 84. Житомир-Київ, 2015. С. 226–232. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/18171/1/%D0%BC%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf>.
4. Мірошник С. І. Теоретичні основи навчальної проєктної діяльності учнів. *Народна освіта : електронне наукове фахове видання*. 2014. № 2(23). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2383.
5. Пасько О., Бондаренко Н. Навчальне проєктування: принципи, задачі, моделі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2022. Вип. 3. С. 49–59. DOI: <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-3-49-59>.
6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/052-Politolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>.
7. Стукало О. Засоби проєктування в освіті: критерії ефективності. *Вища освіта України*. 2024. № 2(2024). С. 45–52. DOI: [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.2\(93\).05](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.2(93).05).
8. Франчук Т. Й., Мозолук О. М. Проєктування розвитку національної, громадянської ідентичності, самоідентичності здобувача освіти в структурі компетентнісної освіти. *Іван*

Огієнко і сучасна наука та освіта. Серія «Філологічна». 2021. Вип. 18. С. 129–136. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-7086.2021-18-2.129-136>.

9. Франчук Т. Й., Рарицький О. А. Освітологічний контекст формування інформаційної компетентності здобувачів освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2022. Вип. 32(1-2022). С. 95–107. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-95-107>.

10. Щербань І., Савченко В. Сутність поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. Вип. 2. С. 240–247. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.2\(6\).2021.250436](https://doi.org/10.31499/2706-6258.2(6).2021.250436).

References:

1. Berzhanir, A.L., & Yashchuk, T.A. (2025). Teoretychni zasady formuvannia navychok proiektnoi diialnosti u zdobuvachiv vyshchoi osvity [Theoretical basis for the formation of project activity skills in higher education students]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii. Seriia «Pedahohika»*, 1(41), 705–714. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)-705-714](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)-705-714) [in Ukrainian].

2. Kryvoruchko, I.I. (2022). Zmist poniattia “doslidnytska kompetentnist” u vitchyzniani ta zarubizhnii literaturi [contents of the concept of “research competence” in domestic and foreign literature]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii. Serii “Derzhavne upravlinnia”, “Pravo”, “Ekonomika”, “Psykhologhiia”, “Pedahohika”*, 6(8), 174–183. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-174-183](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-174-183) [in Ukrainian].

3. Machynska, N.I. (2015). Navchalne projektuvannia yak chynnyk rozvytku osobystosti u konteksti akmeolohichnoho pidkhodu [Educational project design as a factor of personal development in the context of the acmeological approach]. *Problemy osvity: zbirnyk naukovykh prats*, 84, 226–232. Retrieved from: <https://eprints.zu.edu.ua/18171/1/%D0%BC%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf> [in Ukrainian].

4. Miroshnyk, S.I. (2014). Teoretychni osnovy navchalnoi proiektnoi diialnosti uchniv [Theoretical foundations of students’ educational project activity]. *Narodna osvita*, 2(23). Retrieved from: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2383 [in Ukrainian].

5. Pasko, O., & Bondarenko, N. (2022). Navchalne projektuvannia: pryntsypy, zadachi, modeli [Educational design: principles, problems, models]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia: Pedahohichni nauky*, (3), 49–59. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-3-49-59> [in Ukrainian].

6. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 052 “Politolohiia” dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [On approval of the higher education standard for specialty 052 “Political Science” for the first (bachelor’s) level of higher education]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/052-Politolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf> [in Ukrainian].

7. Stukalo, O. (2024). Zasoby projektuvannia v osviti: kryterii efektyvnosti [project tools in education: criteria of effectiveness]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 2, 45–52. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.2\(93\).05](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.2(93).05) [in Ukrainian].

8. Franchuk, T.Y., & Mozoliuk, O.M. (2021). Projektuvannia rozvytku natsionalnoi, hromadianskoi identychnosti, samoidentychnosti zdobuvacha osvity v strukturi kompetentnisnoi osvity [Designing the development of national and civic identity and self-identity of learners within the structure of competency-based education]. *Ivan Ohienko i suchasna nauka ta osvita. Seriia: Filolohichna*, 18, 129–136. <https://doi.org/10.32626/2309-7086.2021-18-2.129-136> [in Ukrainian].

9. Franchuk, T.Y., & Rarytskyi, O.A. (2022). Osvitolohichniy kontekst formuvannia informatsiinoi kompetentnosti zdobuvachiv osvity [Educational context of forming the information competence of applicants for education]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 32, 95–107. <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-95-107> [in Ukrainian].

10. Shcherban, I., & Savchenko, V. (2021). Sutnist poniattia “doslidnytska kompetentnist” u vitchyzniani ta zarubizhnii literaturi [The essence of the concept “research competence” in national and foreign literature]. *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*, 2, 240–247. [https://doi.org/10.31499/2706-6258.2\(6\).2021.250436](https://doi.org/10.31499/2706-6258.2(6).2021.250436) [in Ukrainian].

Lesia Ruda, Vasyl Chabanov. Formation of Research Competence in Future Political Scientists through Educational Project-Based Learning

The article is devoted to the theoretical justification of the formation of research competence of future political scientists by means of initial design, which is a response to the requirements for the professional training of political science specialists, who must possess not only theoretical knowledge, but also the ability to think analytically, critically assess situations, and model practical recommendations for solving specific problems.

The formation of research competence, as an integral characteristic of the professional training of a political scientist, is realized through the integration of theoretical knowledge and practical skills, which is ensured through the use of educational design during the educational process.

The study showed that almost 50% of higher education students majoring in C2 "Political Science" develop their research skills by participating in scientific competitions and projects, while another 50% of students noted that they engage in research work during classroom sessions, independent work, or while obtaining non-formal/informal education. The results of the study show that the systematic use of educational design in the educational process contributes to increasing the level of research competence among students majoring in C2 "Political Science".

The materials of the publication can be used in improving educational and work programs, developing methodological recommendations, and introducing innovative forms of organizing the educational process in training specialists in the specialty C2 "Political Science".

Key words: *research activity, research competence, educational project-based learning, soft skills, integration of theory and practice.*

Відомості про авторів:

Руда Леся – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політології та філософії, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Чабанов Василь – кандидат філософських наук, доцент кафедри політології та філософії, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Надійшла 02.12.2025

Прийнята 16.12.2025

Опублікована 28.01.2026